



KLAIPĖDOS UNIVERSITETAS



**PEDAGOGŲ KOMPETENCIJOS DARBU DAUGIAKULTŪRĖJE
GRUPĖJE**

*Prof. Ilona Klanienė, prof. Rasa Braslauskienė
Klaipėdos universitetas*



Pagrindinė pedagogo funkcija siekiant daugiakultūrinio ugdymo tikslų, supažindinti vaikus su įvairove, ugdyti pagarbą jai, sukurti saugią aplinką, skatinti visų socialinių – kultūrinių grupių vaikų įsitraukimą į ugdymo procesą, užtikrinti sąlygas vaiko saviraiškai.

Taigi šiandieninėje visuomenėje tampant vis labiau heterogeniškai, pedagogai turi įgyti žinių, gebėjimų darbui daugiakultūroje aplinkoje.



Tyrimo „Daugiakultūrinio ugdymo situacijos Lietuvos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos analizė“ (Civitta, 2016) rezultatai rodo, jog 87% respondentų teigia, kad pedagogai yra pasirengę efektyviai ugdyti daugiakultūriškumą.

Atkreiptinas dėmesys, kad beveik 90 proc. respondentų jau turi sukaupę didesnę nei 5 metų darbo patirtį.

Tyrime dalyvavę tėvai taip pat teigiamai vertina pedagogo kompetencijas: jų nuomone, pedagogas atlieka savo darbą tinkamai, jei vaikas noriai eina į ugdymo įstaigą.



Administracinį darbą dirbantys respondentai įstaigoje dirbančių pedagogų pasirengimą ugdyti daugiakultūriškumą vertina šiek tiek geriau nei patys pedagogai.

- Geriausiai vertinamos pedagogų kompetencijos: *išradingumas, lankstumas, gebėjimas pritaikyti ugdymą vaiko poreikiams, silpniausiai vertinamas užsienio kalbų mokėjimas, taip pat pedagogai silpnai vertina savo žinias apie daugiakultūrinio ugdymo metodus ir priemones.*



Kokos kompetencijos reikalingos darbui daugiakultūrėje grupėje

Pedagogų vertinimu, viena reikalingiausių kompetencijų, dirbant su daugiakultūrine grupe, yra užsienio kalbų mokėjimas.

Tai pat ir tėvai kalbų žinojimą išskiria kaip esminę kompetenciją dirbant daugiakultūrinėje aplinkoje.

Pedagogai pažymi, jog daug įtakos daugiakultūriniam ugdymui turi asmeninės pedagogo savybės: atvirumas naujovėms, domėjimasis pasauliu ir skirtingomis kultūromis, lankstumas (Civitta, 2016)



Tyrimo duomenys atskleidė, jog pedagogų kompetencijos dažniausiai įgyjamos iš praktinės patirties arba priklauso nuo individualaus siekio tobulėti.

Tai pat reikalingas kompleksiškesnis pedagogų parengimas darbui daugiakultūrinėje aplinkoje, nes absolventai baigę aukštąją mokyklą dažnai neįgiję daugiakultūriniam ugdymui reikalingų kompetencijų.



Informaciniai šaltiniai vykdant daugiakultūrinį ugdymą

Tyrimo „Daugiakultūrinio ugdymo situacijos Lietuvos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose analizė“ (Civitta, 2016) duomenis atskleidė, jog pedagogai organizuodami daugiakultūrinį ugdymą pasikliauja savo patirtimi, todėl pasigenda numatytų metodinių gairių, standartų, ugdymo priemonių ir metodinės medžiagos. Esamos priemonės, pedagogų teigimu, yra ganėtinai brangios.



Tyrime dalyvavę pedagogai ir administracija siekdami kokybiško daugiakultūrinio ugdymo pasigenda metodinės medžiagos su praktiniais pavyzdžiais, pvz., kaip ugdyti daugiakalbius vaikus, kaip integruoti atvykusį ir ugdymo kalba nebendruojantį vaiką į grupės veiklas, kaip elgtis netipinėse situacijose.



Efektyvios pedagogų kompetencijos tobulinimo priemonės

- Pedagoginiai vizitai į kitas IPU įstaigas šalyje ir užsienyje, tačiau jos neretai yra organizuojamos už pačių specialistų lėšas.
- Praktiniai kursai, seminarai, leidiniai, pritaikyti ugdymo organizavimui. Informacija, paremta vien teorija, neretai nuvilia pedagogus dėl savo nepritaikomumo.
- Pedagogų individualus tobulėjimas, saviugda, savišvieta.



Remiantis Norvegijos stebėtų atvejų patirtimi (2016) galima daryti prielaidą, kad viena svarbiausių pedagogo kompetencijų – **bendradarbiavimo** su ugdymo įstaigos administracija, pedagogais, asistentais, švietimo pagalbos specialistais, ir be abejo, su tėvais, kompetencija.

Visa veikla IPU įstaigose paremta komandine veikla. Tyrimo „Daugiakultūrinio ugdymo situacijos Lietuvos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos analizė“ (Civitta, 2016) rezultatai atskleidė, jog pedagogai, kurie dažniau naudoja ugdymo veiklas, grįstas bendradarbiavimu, rečiau susiduria su sunkumais daugiakultūrinio ugdymo procese.



Daugiausia sunkumų pedagogams kelia darbas su tėvais, nes jiems dažnai tenka įrodinėti daugiakultūrinio ugdymo naudą.

Taigi pedagogas dirbdamas daugiakultūreje grupėje turi gebėti dirbti ne tik su vaiku, bet ir su tėvais.



Bendradarbiaujant su kitų kultūrų tėvais, pedagogas turėtų būti sumanus šeimos patarėjas, gražių tarpusavio santykių puoselėtojas, kūrybiškas, iniciatyvus, nuolat save tobulinantis, bendražmogiškų vertybių ugdytojas.



Nuo ko priklauso pedagogo bendradarbiavimo sėkmė?

Atliktas tyrimas „*Daugiakultūrinio ugdymo situacijos Lietuvos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigos analizė*“ atskleidė veiksnius, kurie daro įtaką bendradarbiavimui (Civitta, 2016):

- išankstinis profesionalus pedagogo pasirengimas priimti į įstaigą vaiką iš kitos kultūrinės aplinkos;
- individualus pedagogo dėmesys daugiakalbiam vaikui ne tik jo adaptacijos laikotarpiu darželyje, bet ir vėliau;



- bendradarbiaujant su tėvais, ieškojimas kultūrinėje įvairovėje panašumų, sąlyčio taškų, supratimo;
- tėvų aktyvus dalyvavimas darželio veikloje;
- sistemingas bendradarbiavimas su tėvais;
- tėvų informavimas;
- tėvų švietimas ir t.t.



Kokie pedagogo sėkmingo bendradarbiavimo daugiakultūroje aplinkoje trikdžiai?

Remiantis 2016 m. atliktu *Daugiakultūrio ugdymo Lietuvos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose situacijos* tyrimu (Civitta, 2016) išskiriami pedagogų bendradarbiavimo *trikdžiai*:

- tėvų/globėjų įtraukimas į įstaigos veiklą ir grupės ugdymą dažnai yra sudėtingas dėl jų užimtumo;



- tėvų nesidomėjimas daugiakultūriniu ugdymu. Tėvai labiau domisi bendrais (miegas, valgymas) ir ugdymo klausimais, o ne daugiakultūriškumo lavinimu;
- tėvų netolerancija. Pasitaiko tokių situacijų, kai susiduriama su netolerantiškais tėvais: jie rodo nepasitenkinimą, kai jų vaikas išmoksta kalbėti kita kalba. Tada pedagogams tenka diskutuoti su priešiška nusiteikusiais tėvais, įrodyti daugiakultūrinio ugdymo naudą.



Remiantis Norvegijos stebėtų atvejų patirtimi (2016), su vaikų tėvais įstaigų pedagogai dažniausiai bendrauja tokiomis *formomis*:

- pokalbiai prieš pradėdant lankyti įstaigą;
- pokalbiai lankant įstaigą; laikraštukai tėvams;
- bendri šeimos bei darželio renginiai, šventės; tėvų organizuojamos šventės,
- tėvų dalyvavimas ugdymo procese;
- informacija raštu;
- tėvų vakarai (susirinkimai);
- grupės bibliotekėlės priežiūra; pusryčių vaikams gaminimas;
- darželio aplinkos tvarkymas.



Norint sėkmingai bendradarbiauti su kitų kultūrų vaikų tėvais *pedagogui siūloma:*

- skirti dėmesį daugiakalbio vaiko tautinio identiteto išsaugojimui, jo šeimoje puoselėjamų kultūros tradicijų pažinimui;
- atsižvelgti į vaiko šeimos gyvenimo būdą, tradicijas, nuostatas ir vertybes. Vaikus reikia mokyti būti savimi tarp kitų skirtingų asmenybių;
- pedagogo, tėvų ir vaikų santykius grįsti pasitikėjimu;
- studijuoti įvairių šalių patirtį, analizuojant daugiakalbių vaikų ugdymo modelius.



Taigi pedagogui, dirbant su daugiakalbiais vaikais, yra labai svarbu teisingai suprasti tėvų lūkesčius.

Svarbi žinia turi būti perduodama tėvams jau pirmojo susitikimo metu, kad darželis ir darbuotojai yra pasirengę priimti ir rūpintis, mylėti jų vaiką, atliepti jo poreikius ir atsižvelgti (kiek tai įmanoma) į tėvų lūkesčius.

Todėl yra labai svarbus pedagogų kompetencijos ugdymasis dirbant daugiakultūroje aplinkoje.



AČIŪ UŽ DĒMESI !

